

2018-01-01

KRAVs GMO-risklista - Livsmedel

Bakgrund

KRAV-anslutna företag ska kunna visa att GMO (genmodifierade organismer) inte har använts i den certifierade produktionen, och att företaget gjort åtgärder åtminstone enligt denna checklista för att försäkra sig om att råvaror, tillsatser och processhjälpmedel inte innehåller GMO genetiskt modifierat material (GM-material).

Risken för föroreningar av GMO eller GM-material och oavsiktlig inblandning i en produkt, beror bland annat på vilka råvaror som använts i tillverkningen. Denna GMO-risklista delar in råvarorna i två olika grupper, Grupp 1 som är produkter med hög risk för inblandning av -GMO eller GM-material och Grupp 2 som är produkter med lägre risk för inblandning av GMO eller GM-material. Kraven på företagets dokumentation skiljer sig åt mellan dessa två grupper (se nedan under respektive grupp).

Certifikat som visar att råvaran är ekologisk innebär att produkten inte är framställd varken med eller av GMO. Men för vissa produkter finns en risk för föroreningar av GMO eller GM-material genom pollen eller i hanteringskedjan, och då är provtagning och analys det säkraste sättet att visa att produkten är fri från föroreningar av GMO eller GM-material.

I KRAV-certifierad livsmedelsproduktion får under vissa förutsättningar små mängder konventionella ingredienser ingå, som mest 5 %. Om du använder det måste tillverkaren lämna ett särskilt intyg om att råvaran eller tillsatsen inte är tillverkad med hjälp av GMO. För produkter med hög risk för föroreningar av GMO eller GM-material krävs dessutom provtagning och analys.

KRAVs regler skiljer sig från EU-förordningen

Enligt EU-förordningen accepteras spår av godkända GMO eller GM-material i ekologiska råvaror och produkter, om andelen inte överstiger 0,9 %, under förutsättningen att inblandningen är "oavsiktlig eller tekniskt oundviklig". Enligt KRAVs regler är inte denna halt av förorening av GMO eller GM-material tillåten. För KRAV-certifierade produkter gäller maximalt 0,1 % inblandning av GMO eller GM-material, eftersom det är den lägsta halt som säkert kan fastställas med vanliga analysmetoder.

Risklista

Grupp 1 Produkter med hög risk för inblandning av GMO eller GM-material

I grupp 1 ingår följande typer av produkter:

1. Produkter från grödor där det finns kommersiell eller fältmässig odling i större omfattning.
2. Produkter från GMO-grödor som marknadsförs inom EU i betydande volymer
Anm. Om kommersiell odling inte förekommer inom EU, och endast finns i 1-3 andra länder så anges vilka länder som är aktuella i kolumnen ”Från”.
3. Det finns kända fall av GMO-förorening, eventuellt från ett visst land (anges i kolumnen ”Från”), trots att det inte finns kommersiell odling.

Exempel är lin från Kanada, där GMO hittats så sent som 2009, trots att den kommersiella GMO-odlingen av lin i Kanada upphörde 1998.

RÅVAROR OCH PRODUKTER	FRÅN*	KOMMENTAR
Bomullsprodukter	Alla länder	T.ex. bomullsfröolja
Linfrö och linfröprodukter	Kanada	
Majs och majsprodukter, inklusive popcorn, cornflakes,	Alla länder	Produkter som ofta tillverkas av majs: fruktos, glukos (druvsocker), maltos (maltsocker), maltodextrin, glykos (stärkelsesirap), xylos (träsocker), stärkelse, etanol (alkohol), HVP (hydrolyserade växtproteiner), fibrer.
Raps och rapsprodukter	USA, Kanada, Australien	Produkter som ofta tillverkas av raps: fibrer
Ris och risprodukter	Kina, USA, Iran	t.ex. risstärkelse
Soja och sojaprodukter	Alla länder	Produkter som ofta tillverkas av soja: lecitin (E 322), HVP (hydrolyserade växtproteiner), fibrer

* ”Från” avser länder där produkten har odlats.

Verifikationskrav för olika råvaror

För **KRAV-certifierade råvaror** behövs ingen ytterligare verifikation. För **ekologiska råvaror*** som inte är KRAV-certifierade:

Provtagning och analys för varje parti av råvara. Analysresultat ska vara spårbart till aktuellt parti. Innehållet av GMO eller GM-material får högst vara 0,1 %. (Läs mer under rubriken ”Provtagning och analys”)

För konventionella råvaror:

- GMO-frihetsintyg.
- Provtagning och analys för varje parti av råvara. Analysresultat ska vara spårbart till aktuellt parti. Innehållet av GMO får högst vara 0,1 %. (Läs mer under rubriken ”Provtagning och analys”)

* För ekologiska råvaror som är certifierade av Bio Austria räcker certifikat, då dessa certifieringar är likvärdiga med KRAV-certifiering avseende GMO. Fler likvärdiga certifieringar med avseende på GMO kan finnas och kommer att läggas till efter hand.

Grupp 2 Produkter med lägre risk för inblandning av GMO eller GM material

I grupp 2 ingår följande typer av produkter:

1. Produkter från grödor där det finns försöksodling, men ingen kommersiell odling, åtminstone inte i någon större omfattning.
2. Produkter från GMO-grödor som är godkända för marknadsföring inom EU, men där det inte finns någon omfattande handel med dem.
3. Produkter som kan vara producerade av genmodifierade mikroorganismer (GMMO)

2a Produkter som kan vara producerade med eller innehålla GMO (genmodifierade organismer)

RÅVAROR OCH PRODUKTER	FRÅN*	KOMMENTAR
Betsocker och sockerbetsprodukter	USA, Kanada	t.ex. råsocker, sirap
Socket och andra produkter från sockerrör	Brasilien	
Jordnötter och jordnötsolja	USA	
Alfalfa/Luzern	USA, Kanada och Australien	
Raps och rapsprodukter	Alla länder utom USA, Kanada, Australien	
Ris och risprodukter	Alla länder utom Kina, USA, Iran	t.ex. risstärkelse
Papaya och papayaprodukter	Kina, USA	

*"Från" avser länder där produkten har odlats.

Verifikationskrav

För **KRAV-certifierade råvaror och ekologiska råvaror** behövs ingen ytterligare verifikation.

För konventionella råvaror:

- GMO-frihetsintyg.

2b Produkter som kan vara producerade med eller innehålla GMO (genmodifierade mikroorganismer)

TILLSATSER OCH PROCESSHJÄLPMEDEL	KOMMENTAR
Enzymer	Löpe (Chymosin), Amylas, Pektinas, Proteas
Antioxidationsmedel	Askorbinsyra (E300), Citronsyra (E330) Kalciumcitrat (E333), Vinsyra(E334), Natriumtartrat (E335), Kaliumtartrat (E336)
Aromämnen	
Vitaminer	Karotener (A-Vitamin, E160), Askorbinsyra (C- vitamin), D-vitamin, Tokoferol (E- vitamin), B12
Jäst	För bagerijäst behövs inget intyg
Bakteriepreparat, mikroorganismer	Mjölksyrakultur, Mögelkultur, Smörsyrakultur
Ättiksyra (från jäsning)	
Natriumbensoat (E211)	
Mjölksyra (E270)	
Alginsyra (E400)	
Natriumalginat (E401)	
Kaliumalginat (E402)	
Xantangummi (E415)	

Verifikationskrav

För tillsatser och processhjälpmedel:

- GMO-frihetsintyg som avser de mikroorganismer som används i processen. (För jäst och bakteriepreparat ska intyget avse produkten. Innehållet av GMMO får då högst vara 0,1 %.)

GMO-frihetsintyg

GMO-frihetsintyg kan bygga på att grödan odlats i ett land där det inte förekommer GMO-odling av den aktuella grödan, och att man kan visa att särhållning i fortsatta led i flödet har upprätthållits, dvs. att partiet enbart hanteras i system där de inte förekommer någon GMO eller i slutna behållare.

GMO-frihetsintyg kan också bygga på att provtagning sker vid kritiska kontrollpunkter enligt principerna i IP-system (identity preservation system).

Av intyget ska framgå: Produktens namn och varupartiets nummer. Intyget kan vara något av följande två alternativ:

- Säljardeklarationen i BILAGA XIII i (EG) nr 889/2008
- Intyg motsvarande följande:
”Jag intygar härmed att denna produkt varken har framställts ”av” eller ”med” genetiskt modifierade organismer (GMO) enligt definitionen i artiklarna 2 och 9 i rådets förordning (EG) nr 834/2007.

Om det kommer fram någon information som motsäger riktigheten i denna deklaration, åtar jag mig att omedelbart meddela vår kund och det kontrollorgan/den kontrollmyndighet som denne är underställd detta.”

Provtagning och analys

Provtagning och analys ska göras i enlighet med EU-kommissionens rekommendation 2004/787/EG.

Att provet och analysresultatet avser det aktuella partiet måste framgå av dokumentationen.

Screening efter GMO med PCR-analys är den vanliga analysmetoden. Parametrar som man måste kontrollera är:

- att screeningen görs efter alla relevanta GMO
- att metoden är tillräckligt känslig. KRAV kräver en rapporteringsgräns på 0,1 %